

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

De valgte at blive

- historier fra Albertslund -

Lokalhistorisk Samling Albertslund

KROPPEDAL MUSEUM

Historier fra Albertslund

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

De valgte at blive - historier fra Albertslund

Skriftsserie om lokalhistoriske emner

Lokalhistorisk Samling Albertslund, 2017

Denne skriftsserie er tænkt som første bind af hæfter om forskellige lokalhistoriske emner, samlet af forskellige forfattere.

Forfattere:

Britta Schneider Jørgensen & Lars Messell

Fotografier fra arkivet:

Tinie W. Rasmussen , Britta Schneider Jørgensen

Tryk:

Jungersen Grafisk, Albertslund

ISBN 978-87-999938-0-2

© Citater og eftertryk tilladt med kildeangivelse

Publikationen er gratis.

Udgivelsen er støtte af VELUXFONDEN

Udgivelsen er støttet af Albertslund kommune

Publikationen kan fås hos Lokalhistorisk Samling Albertslund
og på Albertslund Bibliotek.

Den kan fås digitalt på www.kroppedal.dk og
på Ældrerådets hjemmeside

KROPPEDAL MUSEUM

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Forord

I dette hæfte fortæller nogle gæstearbejdere lidt af deres livshistorie. De er blevet gamle nu, men er ikke rejst hjem, så de kommer til at leve deres gamle dage her i Danmark. Vi håber, at der bliver sørget for, at de får en god alderdom.

En oversigt over, hvad du finder i hæftet:

Først er der en artikel der berører indvandrerens historie i Albertslund.

Derefter 12 artikler med de interviews, vi har foretaget. De er 12 dråber i det hav af historier, der kan fortælles af de gæstearbejdere i Danmark, som kom herop for 40-50 år siden eller mere.

Efter interviewartiklerne giver vi en beskrivelse af 4 af de mødesteder i Albertslund, hvor indvandrerne mødes.

Endelig kan man finde en artikel om, hvad der bør gøres for at indvandrerne overhovedet overvejer at sige ja tak til et plejehjemstilbud, når de ikke længere kan klare sig i egen bolig.

Vi har fundet vores interviewpersoner på 3 af disse mødesteder, og alle vores interviewpersoner er derfor personer, som har et netværk udover familien. Det er det langt fra alle gamle gæstearbejdere i Albertslund, der har.

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Alle de interviewede er kvinder, nej 2 af dem er faktisk mænd. Overvægten af kvinder skyldes, at vi har fundet dem på mødesteder for kvinder.

Hæftet er blevet til på den måde, at vi begge to er medlemmer af Ældrerådet i Albertslund, og det er via dette arbejdsfællesskab, at vi blev enige om at lave hæftet. Der var en historie, der skulle fortælles, mente vi.

Britta har fungeret som interviewer, mens Lars har forfattet hovedparten af artiklerne på baggrund af, hvad de interviewede fortalte.

En enkelt familie har sagt nej tak til at blive interviewet, fordi de var bange for at få offentliggjort deres historie i et Danmark, der med årene er blevet mere indvandrerfjendsk.

En del af interviewpersonerne har ønsket at være anonyme, og deres historie er derfor bragt under et fiktivt navn.

Tak til jer, der stillede op til interview. Mange af jer syntes ikke, at I rigtigt havde noget at fortælle, men når I så fik begyndt, viste det sig, at det havde I.

**Britta Schneider Jørgensen
Lars Messell**

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Indhold

Gæstearbejderne i Danmark og Albertslund	8
12 livshistorier	
Børnene	15
Min mand har tunnelsyn	17
Konya Forever	21
Jeg har altid skaffet mig arbejde	26
Ikke så meget telefon i 1970'erne	30
Vi endte med at bo i Albertslund	32
De danske årstider	34
"Lær dansk", sagde han	36
4 generationer	40
4 mødesteder i Albertslund	
Netværkshuset	46
Kvinder på Tværs	50
Tyrkisk kulturforening	51
Kvindenetværket i Syd	55
De kom for 40-50 år siden	57
Kommunen holder sammen på trådene af Mette Nielsen Duekilde	60
Litteraturliste	65

Gæstearbejderne i Danmark og Albertslund

Danskerne kaldte dem for gæstearbejdere (eller fremmedarbejdere), fordi de regnede med, at disse fremmede mænd kom herop for at arbejde i nogle år og så nok rejste hjem igen. Men de endte med ikke at rejse hjem.

Hvorfor nu det ?

De var gæster inviteret af industrien og regeringen, og alle fik arbejds- og opholdstilladelse fra 1967 til 1973. Det skete fordi der i 1960'erne, var højkonjunktur i Danmark med mangel på arbejdskraft og det blev støttet af mange politikere. De rejste herop, fordi levevilkårene i deres land var ringe. Det kunne være svært at se, hvordan man kunne brødføde en familie, og da de så hørte, at der var arbejde at få, tog de herop.

De fleste der tog mod tilbuddet, var tyrkere og rigtig mange var landarbejdere fra Konya regionen—en tyrkisk egn, hvor livsbetingelserne i 1960'erne var rigtig svære på landet i Tyrkiet.

Der blev ved med at være jobs til mange af dem, og hvorfor så rejse hjem til jobusikkerhed og svære betingelser. Mens årene gik, blev de boende og stiftede familie heroppe. Ofte med en kone, som de hentede i hjemlandet—det kaldes familiesammenføring. Det havde hele Danmark måske ikke lige set komme, men sådan gik det altså, og det er nogle af disse menneskers liv i Danmark, der er blevet fortalt i hæftets interviewartikler.

Hvorfor gik det sådan?

I 1973 stopper højkonjunktoren og arbejdsløsheden stiger og regeringen indfører i november et indvandrerstop. Gæstearbejderne får dog lov til at blive. Opinionen (meningerne i samfundet) og det politiske flertal om dette spørgsmål var anderledes end i dag.

I midt 70'erne havde bl.a. statsminister Anker Jørgensen den holdning, at det skulle komme gæstearbejderne til gode, at de havde arbejdet for det danske samfund og at man i stedet

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

skulle sørge for at de blev integreret i det danske samfund. Det synspunkt havde bestemt støtte i det danske samfund, selv om der også var borgere og politikere, der kritiserede det.

Hvorfor lige Danmark?

Det var mere eller mindre tilfældigt, at udvandrerne fra Tyrkiet, Pakistan og Jugoslaven m.fl. endte i Danmark, men dog skal det huskes at det var muligt at få arbejds- og opholdstilladelse i landet. En af de interviewpersoner, som ikke er med i dette hæfte, beskrev det således for os:

- Da vi kom til Dubai fra Pakistan, det var i 1970, mødte vi mennesker, som havde været i Europa. De var på vej hjem, fordi de havde haft en række dårlige oplevelser som gæstearbejdere. Alligevel besluttede vi, at hvis vi kunne få nogle flere oplysninger om Europa, så var det måske alligevel forsøget værd. Vi indkvarterede os et billigt sted, og der kom vi til at bo i 3 måneder. Dagene gik med at finde småjobs og søge oplysninger. Til sidst syntes vi, at vi havde sparet penge

nok op til at rejse, så vi købte en enkeltbillet til København, for Danmark lød til at være et godt lille land.

Vi kom ikke til København i første omgang. Da vi kom til Salzburg på grænsen mellem Østrig og Tyskland, spurgte tyskerne, hvor mange penge vi havde. Vi havde ca. 200 dollars hver, og det var ikke nok, så vi blev simpelthen smidt af toget i Salzburg. Ud på perronen og klar jer selv! Det var meget lidt rart. For at løse problemet mente vi, at måske kunne vi få det danske konsulat i byen til at give os visum til Danmark, så vi troppede op på konsulatet. Konsulen var meget imødekommende og bød os indenfor. Vi havde fabrikeret en røverhistorie om, at vi var på vej til Danmark for at studere dansk landbrug, mejeridrift og den slags. Ja vist så, mente konsulen, og han gik så over til sin telefon og ringede til de tyske myndigheder for at få tjekket, hvem vi var. Det glemmer jeg aldrig. I løbet af telefonsamtalen holdt han op med at se venlig ud, og da han var færdig, sagde han: 'Gentlemen, I cannot have You. Please

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

go'. Og så måtte vi jo bare gå.

Heldigvis var vi ikke de eneste, som havde vanskeligheder med at komme gennem Tyskland. Vores problem var pengene, men mange af de andre havde vanskeligheder med at finde ud af, hvordan de skulle forklare sig for at få et visum. Mange af dem kom fra landsbyer i Pakistan og havde faktisk penge nok til at blive sluppet igennem. Man kan sige, at de var de rige, og vi var de kloge. Enden på den historie blev, at vi allierede os med 2 af dem. Vi hjalp dem med at få visum, og da de var kommet til Danmark, sendte de os nogle af deres penge poste restante.

Efter at have fået penge fik vi lov at rejse til København, og stod så i lufthavnen. ...

Gæstearbejderne blev desværre tilbudt dårlige løn- og arbejdsvilkår og boligforhold i Danmark. Det gjorde dem heller ikke populære blandt danske arbejdstagere, og det pressede løn- og overenskomstforhandlinger for danskerne. Det var nogle dårlige løsninger, der

kom i stand mange steder og også her i byen:

I Herstedvester boede de under forhold på det nedlagte landbrug Damgården, der i 1969 blev beskrevet som "oprørende" (i Politiken d. 9.10.1969). Stedet blev et samlingssted af nød, da lejerne inviterede kammerater, der havde brug for tag over hovedet og mange derfor sov i bygninger uden almindelige faciliteter, såsom vand, el og bad.

Da kommunens socialudvalgsformand Bent Johansen blev alarmeret af naboerne, reagerede kommunen hurtigt og humanistisk på problemet — de hovedsagligt tyrkiske gæstearbejdere blev registreret på folkeregisteret og meldt ind i Sygekassen og der blev tilrettelagt kurser i dansk og dansk lovgivning.

Kommunen reagerede fremadrettet, og konstruktivt, men deres indsats blev samtidig problematiseret (politiseret) af dem selv:

Det politiske problem var grundlæggende at Vestegnens kommuner fik øgede sociale udgifter men kun få eks-

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

tra skattekroner, når gæstearbejderne flyttede til.

Kommunerne havde forskellig tilgang til problemet, og Herstedernes Kommune, som Albertslund hed dengang, kunne ikke økonomisk tåle at være "gæstearbejdervenlig". Det stod fx at læse i Roskilde Dagblad:

Herstedernes kommune er gæstearbejder-venlig

Det farlige ligger i, at Herstedernes kommune kan blive en attraktiv kommune for gæstearbejderne, hvis ikke andre Vestegnskommuner og især København viser samme initiativ.

- Det vil få katastrofale følger for Herstedernes kommune, hvis kommunen står alene om at tilbyde gæstearbejderne menneskevenlige vilkår (Bent Johansen, SF).. Roskilde Dagblad 1970

Der var politisk enighed i Vestegnens kommuner om, at der var brug for ekstra tilskud fra staten. Og nogle af kommunerne efterlyste desuden statslige regler, så familierne ikke ba-

re kunne flytte ind i lige den kommune, som de tilfældigvis havde lyst til. .

Kommunen var hårdt økonomisk presset i hele perioden på grund af den voldsomme befolkningstilvækst og udbygning i de år, så integrationsopgaver var der ikke bare lige råd til i det almindelige budget.

Hvorfor lige Københavns Vestegn?

En del af dem, der kom til Danmark, boede i København i nogle år, men måtte så flytte, fordi der i 1970erne blev igangsat saneringer, og der derfor blev boligmangel. I de år foregik der et massivt boligbyggeri på Københavns Vestegn, og det blev så dertil, mange af dem flyttede. Og de var ikke alene om at flytte, fordi manglen på boliger i København også ramte danskere.

Hvorfor lige Albertslund?

Gæstearbejderne valgte, ligesom de boligtrængende danskere i København, ofte at flytte til en kommune, som de "kendte". Internettet var selvfølgelig slet ikke kendt eller tilgænge-

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

ligt dengang, og når man skulle flytte, blev meget afgjort på grundlag af, hvad arbejdsskammerater og slægtsfæller kunne fortælle. Når først en familie var flyttet herud, og syntes at det var godt at bo i Albertslund, kendte alle Albertslund som et godt sted at bo.

Der var derfor en stor del af Albertslunds befolkning, som var gæstearbejdere.

I en undersøgelse som kommunen havde ladet gennemføre i 1986 af, viste det sig faktisk at det ikke stod godt til med integrationen med indvandrerfamilierne i kommunen. Mændene havde hentet deres kone hjemme i hjemlandet, og børnene lærte ikke ordentligt dansk, hverken derhjemme eller i skolen.

Mange af anden-generations indvandrere, altså gæstearbejdernes børn, var dårligt integreret.

Kommunen tog på baggrund af undersøgelsen beslutning om en Albertslund-model for, hvor familiernes børn skulle gå i daginstitution og skole. For at fremme integrationen, skulle bør-

nene tilbydes plads på daginstitutioner og anvises en skole, hvor der ikke i forvejen var for mange indvandrerbørn. Konkret betød det, at indvandrerbørn skulle anvises plads eller ligefrem flyttes til daginstitutioner og skoler nord for Roskildevej fra institutioner syd for Roskildevej.

Forud for beslutningen var der intens lokal debat.

Ministeriet endte med at tillade modellen uden indsigelse fra Folketinget .

Efter 1987

Kommunen var igennem årene involveret i en lang række indvandrer-spørgsmål om integration, spørgsmål som vi ikke har nået at se på i denne artikel. Gæstearbejderne og kommunens borgere husker måske selv nogle af dem:

Skal børnehavebørnene sprogtestes, så man kan se, om indvandrerbørnene er skoleparate? Kommunalbestyrelsen sagde ja.

Skal kommunen gøre en særlig indsats for at få indvandrerfamilierne til at bruge daginstitutionerne? Kommunalbestyrelsen sagde ja.

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Skal børnene have modersmålundervisning i skolen?

Kommunalbestyrelsen sagde nej.

Skal der ophænges badeforhæng i badekabinerne i svømmehallerne til indvandrerkvinder, som ikke vil vise deres nøgne krop frem?

Kommunalbestyrelsen sagde nej.

Kan kommunen gøre noget for at undgå, at indvandrerfamilierne er ved at gøre bestemte almene boligafdelinger til indvandrerghettoer?

Kommunalbestyrelsen opfordrede de almene boligafdelinger til at lade kommunen stå for boliganvisningen til de fraflyttede boliger.

Skal kommunalbestyrelsen støtte almene boligafdelingers ansøgning til Socialministeriets Byudvalg for at få støtte til en særlig indsats i "belastede boligområder". Det var Bæk-Fosgården, Kanalens Kvarter, Hedemarken og Blokland, som fik dette grimme navn. Kommunalbestyrelsen sagde ja, og det gav i nogle år statsstøtte til integrationsindsatsen i disse boligområder.

Skal kommunalbestyrelsen oprette et

Indvandrerråd for at få særlig rådgivning på området. Kommunalbestyrelsen sagde ja.

Skal kommunalbestyrelsen ansætte en indvandrerkonsulent, så der bliver fokus på indsatsen?

Kommunalbestyrelsen sagde ja.

Der er løbet en del vand gennem kanalen, siden disse spørgsmål blev stillet og besvaret af kommunalbestyrelse, men hvordan det er gået siden, er ikke besvaret i denne artikel. Det er givetvis en historie, der kan beskrives med både op- og nedture.

Men anden del af interviewene i bogen her giver et vist indblik i den kommunale indsats og integrationspolitik.

På arkivet og i litteraturen (se listen bagerst) er det muligt at gøre emnet til genstand for en mere dybdegående historisk beskrivelse ud fra en række spørgsmål såsom: "hvordan er det gået med den boligsociale indsats siden 1987?"

og det er det som vi gerne vil opfordre til at man arbejder med i forskellige sammenhænge.

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Indvandring er et spørgsmål, der har brug for reel forskning og heraf afledt forståelse, for at undgå at blive myteskabende og skabe de bedste betingelser for en demokratisk dialog. Desuden er det vores håb at historierne kan bruges i undervisningssammenhænge.

Måske kan vi komme indvandrerhistorien og historien om integrationsindsatsen i Danmark , på Vestegnen og i Albertslund nærmere, i kommende udgivelser.

I 2015-16 har vi så til dette hæfte interviewet nogle af de oprindelige gæ-

stearbejdere om deres op og nedture— og her fået at vide, at de fleste af deres børn og børnebørn og oldebørnene som er på vej, har klaret at integrere sig.

Gamle mønstre hos familierne spiller stadig en stor rolle, men mange af mønstrene er blevet brudt.

De gamle gæstearbejdere selv er på vej ind i pensionistalderen, og i dag er behovet for at se på ældreomsorgen for indvandrerne noget af det som arbejdet med denne bog, har anskueliggjort, at der er et stort behov for at reflektere over.

Børnene

K ER VOKSET OP I PAKISTAN. HUN KOM TIL DANMARK I 1972 FRA LANDBYEN BISHEWER, DA HUN VAR GIFTEFÆRDIG. HUN ER I DAG 67 ÅR

K fortæller:

Den unge mand, der skulle blive min mand, rejste først herop. Han tog herop for at få et arbejde, og det fik han på noget der hed "Herlev Papirfabrik".

Efter 3 år sendte han penge, og så kom jeg her til Danmark med vores lille søn.

Vi kom til at bo i et kammer i en lille villa sammen med en anden familie, og det var trangt, fordi den anden familie havde et barn, men det var billigt at deles.

Jeg syntes ikke, det var nemt at komme til Danmark. Alting var anderledes. Det gik dog, som det skulle. Jeg blev gravid efter et par måneder, og fik så mit andet barn, en pige.

Min mand fandt efter et stykke tid en lejlighed til os selv inde i

København, der var til at betale. Den kostede 250 kr. om måneden for leje, vand og lys og toilet. Der var 2 værelser og et kammer, og toilettet lå på bagtrappen. Efter et stykke tid fik vi en bedre lejlighed på Jagtvej, og de næste 14 år boede vi i København.

København var bare en meget stor by, som var svær at finde ud af. Mere svær at finde ud af end Herlev, og fuldstændig anderledes end hjemme i Bishewer, hvor alle kendte hinanden og vidste, hvordan tingene skulle gøres og talte urdu.

Det blev ikke nemmere efterhånden som børnene voksede op og skulle i skole, og der kom endnu et barn til. Men vi var glade for, at der også var danskere, der hjalp os i denne periode.

K. fortsætter:

Det var selvfølgelig noget, vi snakkede om, mig og de andre kvinder fra Pakistan, som var rejst herop, og nogen af dem fortalte så, at de var flyttet til Albertslund, hvor der var godt at bo.

Så søgte vi også lejlighed i Albertslund. Her gav AKB os et rækkehus i Albertslund Syd. Det var fint. Jeg bor der endnu.

Og nu har jeg så boet her i en menneskealder og fået 3 børn og er blevet bedstemor. Mine børn har fået uddannelse, og de har klaret sig godt takket være Danmark med gratis uddannelse, læge og hospital, når de blev syge, børnetilskud en gang om måneden.

Den ene har fået egen forretning, den anden er blevet børnepsykolog, og den tredje er blevet advokat. De har giftet sig og er flyttet hjemmefra, og så har jeg jo fået børnebørn.

Jeg har i alle årene passet børnene selv og sørget for husholdningen, mens manden har passet sit arbejde.

Jeg har sørget for selv at lære dansk. Hvordan skulle jeg ellers klare det? Lægen kan jo ikke urdu! Jeg lærte også dansk af mine børn.

Det bedste i mit liv har været børnene, og så nu også børnebørnene.

Når de besøgte mig, tænkte jeg, at jeg kunne tale urdu med dem, men det gik ikke så godt. De var bedre til dansk, selv om de har pakistanske forældre. Derhjemme taler de bare meget lidt urdu. De er blevet det som I kalder "assimileret" eller "integreret", og så er det jo godt, at jeg kan dansk.

Min mand døde for 14 år siden. Han havde astma og blev dårligere og dårligere og døde på en rejse til Pakistan omgivet af sin familie. Så nu bor jeg alene i rækkehuset.

Det er ikke så svært, for jeg har jo børnebørnene og nevøer og niecer, der besøger mig. Og så kommer jeg selv her i Kvindecetret 2 dage om ugen, hvor jeg får snakket med andre kvinder – på urdu.

Vi bruger tiden til at lære af hinanden, vi læser bøger og taler om, hvad de betyder, og bedst af alt så syr vi tøj sammen! Det har jeg gjort i mange år, så det betyder meget for mig at lave noget, som jeg er god til.

Jeg ved godt, at kommunen hjælper folk, når de er blevet så gamle, at de ikke kan klare sig selv, men hvad de kan gøre for mig, det ved jeg ikke!. Mine børn kan jo også hjælpe mig.

Min mand har tunnelsyn

ZAHIDA KOMMER FRA ISLAMABAD I PAKISTAN, EN BY PÅ STØRRELSE MED ÅRHUS. HUN KOM TIL DANMARK I 1973 SOM 18-ÅRIG. ALTSÅ FOR 44 ÅR SIDEN.

Hendes mand var rejst herop 2½ år tidligere, eller det vil sige han var ikke hendes mand dengang, men han rejste hjem til Islamabad for at gifte sig. Dengang var det ikke noget problem med visum, så hun blev gift og flyttede med ham tilbage til Danmark.

Traditionen i deres familie var at de unge selv måtte bestemme. De kunne se den mulige ægtefælle an, og så bestemme sig for ja eller nej. Selvfølgelig ville ens far helst have at man giftede sig med en bestemt, men hvis man sagde nej

tak, så blev det respekteret.

Hendes mand har igennem årene haft mange slags arbejde blandt andet som tømrer og senere på Bakkegården hvor han bagte småkager.

Det svære var at han havde tunnelsyn:

Han kunne kun se det der var lige foran ham. Og når han skulle læse, kunne han kun se det ord som han lige kiggede på. Og det var det samme, når han skulle et

12 LIVSHISTORIER

sted hen.

Men han klarer det. Det er ham der køber ind til os nede i Albertslund Centrum næsten hver dag, og som han selv siger, så kender han jo efterhånden vejen.

Det har han fået førtidspension for, og det er en af de gode ting ved Danmark. Nu bruger han tiden på at købe ind, og så passer han på sig selv med gymnastik, og så har vi fjernsyn.

Zahida er meget glad for sin mand. Han har altid været en sød mand.

Zahida er også meget glad for at kunne komme i Netværkshuset. Her kan hun arbejde med det hun er god til, nemlig at sy og strikke. Hun kan ikke holde ud bare at sidde uden at lave noget. Og så kommer der andre indvandrerkvinder, som hun kan være sammen med.

Hun har arbejdet i en række år på det syværksted, som lå på Roholmsvej. Det var socialt arbejde, hvor der blev syet tøj på

bestilling, og Zahida har på den måde været med til at sy fx tøj til Vikingelandsbyen.

Og så mødte hun Britta:

Jeg lærte Britta at kende, da jeg stod i en garnbutik i Glostrup. Jeg var ikke så god til dansk, så jeg kunne ikke forstå den strikkeopskrift som jeg havde fundet, men så var Britta tilfældigvis på indkøb i butikken, og hun hjalp mig.

Dansk har aldrig været noget problem for mig, for hvis danskerne kan forstå mig, så taler vi jo sammen. Jeg har aldrig været genert for at tale.

Dansk lærte hun på sit arbejde. Danmark var lettere dengang:

Danskerne var indstillet på, at man ikke talte godt dansk, og de var glade over at kunne tale med os, selvom vi ikke var gode til det.

Zahida har ikke boet altid i Albertslund. Faktisk har hun og hendes mand flyttet 7 gange i de år, hvor de har boet i Danmark -

12 LIVSHISTORIER

Ballerup, Jonstrup, Stenløse, og altså Albertslund.

Stenløse var anderledes. Det var nærmest en landsby og man var på landet med store marker. Men vi holdt op med at flytte efter at være kommet til Albertslund, hvor der var godt at bo med en god bolig og arbejde og venner og ikke så ensomt som i Stenløse.

Zahida har 4 børn, 1 pige og 3 drenge. De bor tæt ved – 2 her i Albertslund og 2 i Vallensbæk. De

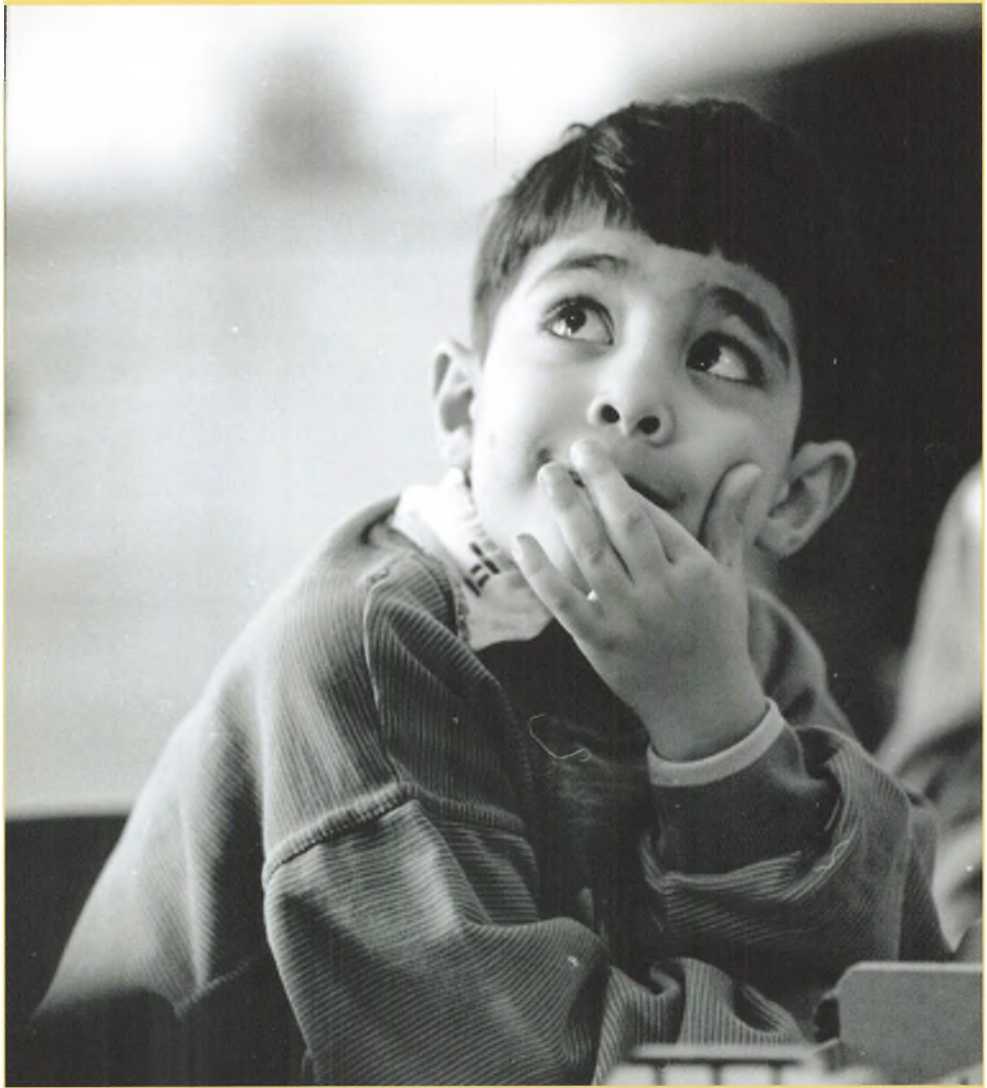
er kommet godt i vej, er blevet gift og har fået arbejde.

Når jeg bliver rigtig gammel, så ved jeg ikke. Når jeg bliver 80, er jeg måske allerede død.

Jeg kan mærke alderen på, at jeg har det med at glemme ting. Måske skal jeg bo hos en af mine sønner, men det ved jeg ikke. Mine børn mener, at det skal jeg. De vil have, at jeg flytter ind hos dem - allerede nu. Men jeg vil gerne vente.

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Konya forever

KONYA LIGGER I TYRKIET OG ER EN BY PÅ STØRRELSE MED ÅRHUS. HER KOMMER AYSE, SERIFA OG HATICE FRA. DE KENDER HINANDEN DERHJEMME-FRA OG ER DERFOR OGSÅ VENNER HER I DANMARK. MEN SELVOM DE KOMMER FRA SAMME LAND OG BY, SÅ HAR DE HVER DERES HISTORIE.

Ayse

Jeg er 45 år, så jeg er ikke gammel endnu. Jeg kom til Danmark som 16 årig, dvs. i 1986, fordi min far var rejst herop 20 år tidligere. Han havde det så godt i Danmark, at han tog hele familien herop, altså min mor og mine søskende.

Serifa og Hatice og jeg er kurdere, men ikke af den ægte slags, for de rigtige kurdere bor i Kurdistan.

Jeg voksede op hos min farfar og farmor i Konya og fandt min mand, mens jeg boede dernede.

Jeg har fået en diskusprolaps, som tit giver mig voldsomme smerter. Jeg ved ikke, om det er, fordi jeg har haft hårdt fysisk arbejde.

Allerede efter en uge i Danmark startede jeg på Grønttorvet med at veje og pakke grøntsager, og det

har jeg så gjort i 6 år.

Diskusprolapsen betyder at jeg nu har fået førtidspension.

Min mand og jeg besluttede at vores børn skulle arbejde med noget andet end i et pizzeria, og det ser det ud til, at det har de opnået.

Den ældste er blevet SOSU-medhjælper, den næstældste skolelærer, den tredje er ved at uddanne sig til advokat, og yngstebarnet går i 9. klasse i folkeskolen.

Jeg har danske venner, 3 styk, og de er alle gamle, så jeg snakker ikke kun med kvinderne i Netværkshuset og veninderne og min familie.

Mine danske venner er gamle efter dansk målestok, men de er

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

pæredanske og gennem dem har jeg fundet ud af meget om dansk kultur.

Det hjælper mig til at forstå hvordan danskerne tænker, og hvorfor de gør, som de gør, og det gør mig klart, at jeg lever med to kulturer – den her i Danmark og den anden hjemme fra Konya. Det hjælper mig til at forstå, hvordan verden hænger sammen.

Da vi kom til Danmark blev vi godt modtaget. Her var der bedre nabohjælp end hjemme i Konya. Det overraskede mig, men det er en af de gode ting ved Danmark.

Jeg har hverken fået lært at læse eller skrive dansk, mens jeg har boet her, men det vil jeg nu gøre noget ved. Det er fint at kunne tale dansk, og det er et handicap, når du hverken kan læse sproget eller skrive det.

Jeg vil helst blive gammel i Danmark. Her har jeg mine børn og min mand, og jeg er blevet afhængig af landet efter at have boet her i 29 år, men vi besøger familien i Konya hvert år, altså den del af familien som ikke kom herop og ikke **vil** herop.

I gamle dage i Danmark var man gammel, når man havde nået "den tredje alder", dvs. børnene var flyttet hjemmefra og var blevet gift og havde fået børn.

Efter at Steincke i 1933 havde fået vedtaget sin socialreform, gik man mere og mere over til at regne folk for gamle, når de var blevet så gamle, at de havde opnået ret til at få aldersrente—uanset om de måske på det tidspunkt var blevet oldeforældre.

Hatice

Hatice blev forlovet med sin mand, Ahmed, da hun var 15 år gammel og blev gift som 21 årig. Efter at de havde boet i Konya som mand og kone i et lille års tid, tog han til Danmark for at finde arbejde. Hatice ville godt bo sammen med sin mand, og derfor ønskede hun at rejse op til ham i Danmark.

Vi diskuterede og diskuterede det hjemme i Konya i familien. Ahmed skrev til mig og min far for at jeg skulle komme, og så spurgte min far mig, om jeg virkelig ville til Danmark, og det sagde jeg ja til, og så rejste jeg herop.

Vi startede i en lille lejlighed i København med wc, men uden bad. Der boede vi i 3 år, og så flyttede vi til Albertslund. Her var lejligheden god, og jeg kendte andre fra Tyrkiet og vi snakkede med naboerne, så vi bor her endnu.

Men lejligheden var dyr, så vi havde et rengøringsjob hver morgen klokken 4. Det var hårdt for Ahmed, som havde sit rigtige arbejde ved siden af på en plastikfabrik, men det løb rundt. Vi havde heldigvis en gammel bil at køre i.

Ahmed har fået nyreproblemer. Det er nok på grund af arbejdet, hvor de ikke brugte masker på plastikfabrikken. Han har fået bevilget dialyse og klarer det selv med apparatet herhjemme. Tak Danmark.

Han er også på venteliste til at få en ny nyre, som vil gøre hverdagen meget nemmere. Alligevel har han fundet ud af det.

Sidste år var vi 2 måneder i Konya med dialyseapparat, og det hele uden problemer. Men når vi så sidder derhjemme, og han er i gang med dialysen, så kigger han på mig og siger:

”Du skal gå nu. Gå ned i Netværkshuset”.

Og det gør jeg så. Han kan godt se, at jeg har brug for mere end

bare at være derhjemme sammen med ham hele tiden.

Somme tider kører han mig derned, og så henter han mig om eftermiddagen.

Netværkshuset bliver passet af frivillige nu, og efter nogle startvanskeligheder, fungerer det. Startvanskelighederne handlede om, at nogle af kvinderne bare kom og brugte mødestedet, mens andre følte ansvar for at passe stedet og gjorde rent og passede køkkenet. Det var os fra Tyrkiet som tog os af det. Og jeg er nok en af dem, der kommer som den første og går allersidst.

I danskere tager jer af jeres gamle på en anden måde, end vi gør i Tyrkiet. I bruger hjemmehjælp. Vi bruger børn og børnebørn. Jeg ved godt, at man i Danmark også har plejehjem, men det er ikke noget for mig.

Selvfølgelig skal man ikke absolut flytte ind hos sønnen, hvis man bliver alene, men det er jo ikke sikkert at svigerdatteren synes, at det er en god idé, og så vil jeg godt have at hun siger fra, hvis

hun har det sådan. Nej, så er det bedre at blive i egen lejlighed.

Serife

Serife er 52 år og har fået 6 børn, 4 i Konya og 2 i Danmark. Hendes mand kom til Danmark i 1988. I 5 år rejste han så til Konya en gang om året og besøgte dem.

Jeg boede hos min svigerfamilie sammen med børnene i de 5 år, men hvordan det gik til at jeg blev gift med ham er lidt specielt. Han var kun 14 år og jeg var 16, så familien syntes, at det var temmelig tidligt at blive gift, men det var det, vi ønskede, og så fik vi lov. Jeg vidste, at han ville blive en god mand, og vi har i dag fået 2 børn mens vi har boet i Danmark. Vores sidste barn er en efternøler. Han kom 14 år efter den næstsidste.

Vi griner ofte af det, mig og veninderne, når vi snakker om, hvornår jeg fik mit første barn. Det fik jeg nemlig nøjagtigt 9 måneder, efter at vi var blevet gift. Han var min fætter.

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Hendes mand var en høj mand, mens Serife var en lille splejs, så man skulle tro, de var et umage par, men det var de så ikke.

Der gik 5 år før jeg rejste herop, fordi min mand i de år skulle gøre militærtjeneste i Tyrkiet, og så ville det ikke være nogen ide i, at jeg flyttede op til ham i Danmark. I de år hvor jeg ikke var der, arbejdede han på en kapselfabrik i Taastrup.

Jeg har selv haft arbejde i 4-5 år med rengøring. Og så har jeg gået i skole heroppe. Det var fordi de opdagede at jeg var god til regnskab, så når nogen ikke kunne finde ud af det, så spurgte de mig.

Jeg er ikke rask, fordi jeg har fået astma og migræne, og jeg er nu ikke i arbejde mere.

Det bliver nok lidt fredeligere derhjemme nu, fordi mit barnebarn, som bor i København, skal starte i børnehaven, og så behøver jeg ikke passe ham 2-3 dage om ugen.

Jeg vil ikke sige, at Albertslund er bedre end Konya, og heller ikke omvendt. Men vi bor her, og 2 af mine brødre gør det også.

Vi tager hjem til Konya hvert halve år, men familiebesøgene går ikke den anden vej, for det er kun min svigermor som tager herop, min egen mor gør det ikke. Danmark kaster hun sig ikke ud i. Hun er 80 år, men hun gør det ikke, selvom hun godt kunne klare at rejse herop.

Jeg kommer nok til at bo her i Danmark som gammel. Min mand tænker på at rejse tilbage igen, og vi taler om det engang imellem. Min mands far har en gård, hvor vi kunne være, men nej.

Der er en bror som overtager gården i Tyrkiet, Min mands andre søskende bor alle her i Danmark og i Norge.

Jeg har altid skaffet mig arbejde

HASAN KOM TIL DANMARK I 1969 DA HAN VAR 21 ÅR GAMMEL. HANS STOREBROR VAR ALLEREDE REJST HEROP OG KUNNE FORTÆLLE, AT DER VAR ARBEJDE I DANMARK.

Gæstearbejder anno 1969

Ja i Konya i Tyrkiet, hvor vi kommer fra, kalder de os for "tyskere". De fleste, som udvandrede fra Konya dengang, rejste nemlig til Tyskland som gæstearbejdere, og så er det jo nemmest at kalde os "tyskere", når vi er hjemme på besøg. Man kan ligeså godt opgive at forklare dem, at det faktisk var Danmark, vi rejste til, og at det er der, vi har boet, siden vi var unge.

Som 21 årig havde jeg aftjent min værnepligt i Tyrkiet, og i Konya kunne man kun få arbejde som tjener eller som chauffør, og så kunne man selvfølgelig også arbejde med at dyrke jorden, men ingen af de 3 slags arbejder fristede mig. Man kunne ikke være sikker på at kunne brødføde en familie på den måde.

I militæret havde jeg desuden fået en uddannelse som svejser, og da

min bror fortalte mig, at med den uddannelse kunne jeg garanteret få arbejde i Danmark, så tog jeg herop.

Jeg har arbejdet som svejser først på B&W og bagefter på Helsingør Skibsværft. Jeg kom til at høre til de timelønnede, som ikke kunne føle sig sikker på, at der var arbejde i morgen. Arbejdet var hårdt, lønnen var heller ikke høj, og jeg syntes, det var svært at se chefen skovle penge hjem på arbejde udført af os på timeløn.

Sidenhen fik jeg arbejde i Rødovre som metalfræser, hvor vi fremstillede ting til de arabiske olie-stater.

Jeg har haft arbejde i alle de år, jeg har boet i Danmark. Først altså som svejser og i metalbranchen, og bagefter som, ja tænk dig, "chauffør"! Det var, fordi jeg var klar over, at hvis man skal skaffe

sig et arbejde, så er man nødt til at have kvalifikationerne i orden. Og da jeg ringede til HT for at høre, om de ville ansætte mig som buschauffør, fik jeg at vide, at så skulle jeg have stort kørekort.

Ja, så måtte jeg skaffe mig stort kørekort. Da kørekortet var bragt i orden, blev jeg buschauffør, og i 11 år kørte jeg så for HT. Jeg har kørt nærmest alle HT's linjer. Den sidste linje, jeg var chauffør på, var linje 123, den fra Valby til Roskilde.

Det er blevet til meget chaufførkørsel i årene, der er gået. Ved siden af mit arbejde i HT og efter HT har jeg været buschauffør for turister til Lejre forsøgscenter.

Somme tider, når jeg havde kørt turisterne derud, havde jeg brug for en lur, så jeg lagde mig ind i bussen. Når så vagterne kom og fortalte mig, at her måtte jeg ikke sove, så forklarede jeg dem, at jeg lå her, fordi bussen ikke ville starte, og så lod de mig sove, men bussen kunne selvfølgelig godt starte. Den fejlede ikke noget.

Jeg har også kørt taxa, og i dag er

jeg en slags vicevært i Tyrkisk Kulturforening her i Albertslund, og det har jeg egentlig været i efterhånden mange år.

Albertslund

Min kone og jeg startede med at bo på Nørrebrogade inde i København. Lejligheden var bitte-lille og der var ikke dør mellem de 2 værelser. På bagtrappen var der et toilet på 1 m², som man skulle bakke ind i, og som vi delte med dem i de andre lejligheder. For at få et bad måtte vi på badeanstalten i Sjællandsgade.

Men vi var jo ikke de eneste fra Konya, som var kommet til Danmark, og jeg havde også lært forskellige danskere at kende, og da jungletrommerne så fortalte, at der var gode boliger til en overkommelig husleje i Albertslund, ja så flyttede vi.

Vi har haft frit valg af bolig i Albertslund, og for os har det meget handlet om huslejen. Vi boede i Blokland i 10 år på grund af den lave husleje, men også fordi der boede mange af dem, som vi kendte. Efter 10 år i Blok-

land flyttede vi så til Bækgården, hvor huslejen var højere, men hvor vi stadig følte os hjemme på den gode måde.

Familien

Vi har fået 4 børn, alle sammen sønner, og spørg mig ikke, hvad jeg ville have gjort, hvis en af dem var blevet en pige.

Det har været nemmere med sønner, for jeg har blot skullet sørge for, at de fik sig en uddannelse, og det har de fået, måske lige på nær den yngste.

I hvert fald er den første blevet blikkenslager, den næste er blevet pædagog, og den tredje kører taxa.

Den yngste er lige blevet gift, og det er jo godt, så nu "smider" vi ham ud. Han arbejder på Kohberg. Jeg ved ikke om han tager sig sammen til at tage en uddannelse. Han skal på en eller anden måde sparkes til at gøre det.

Jeg har faktisk også et barnebarn, som i dag går i 9. klasse. Hun skal i gymnasiet, hvis det står til mig.

Min kone og jeg bor jo så nu i en lejlighed i Bækgården, som egentlig er for stor, når nu yngstesønnen flytter. Min kone har fået dårlig ryg og kan ikke længere overkomme at tage sig af en lejlighed, som er så stor. Hun har arbejdet i mange år som pædagogmedhjælper i en vuggestue, men på grund af ryggen, kan hun nu ikke passe et arbejde.

Vi går tit ture sammen, men når vi kommer hjem, siger hun til mig på vej op ad trappen til lejligheden, at hun er træt, så ryggen betyder, at vi skal lægge vores liv om og finde en mindre lejlighed.

Bortset fra den dårlige ryg, så er min kone kvalificeret. Hun lærte at tale, skrive og læse dansk i 1977 og har arbejdet i vuggestue i mange år uden problemer. Men hun er i dag 60 år, så jeg tror ikke, at hun får et nyt arbejde.

Hun har kørekort. Det er, fordi jeg for 30 år siden mente, at vores koner skal lære at køre bil ligesom os mænd, og så kørte jeg hende ud i en park, hvor der var fred og ro, så hun fik en chance for at

finde ud af, hvor bremsen og koblingen og speederen sad. Bagefter gik hun i køreskole i 30 timer og fik sit kørekort.

Hun var på den måde blevet en slags mønsterbryder, for kort tid efter dukkede der en af mændene op fra vores tyrkiske omgangskreds: *"Din kone har fået kørekort, hvorfor har hun fået det?"*

Jeg forklarede ham, at det ikke er rimeligt, at vores koner kun kan køre i bus. I bus skal de vente på stoppestedet lang tid, og bussen kører ikke ret tit, så det er bedre, at de kan køre bil. Hun blev en mønsterbryder, fordi i dag har de fleste koner fra Konya, her i Albertslund kørekort.

Jeg tror ikke, at vores børn vil passe os, når vi bliver gamle, så i første omgang prøver vi at finde en mindre lejlighed, og bagefter skal vi vel flytte til en beskyttet bolig eller på plejehjem. Fordi når du bliver pensioneret, så ændrer tingene sig.

Du kan selv bestemme, hvornår du vil stå op, og hvornår du vil gå i seng. Jeg har fundet ud af, at hvis jeg sover 9 timer, så vågner jeg med hovedpine. Hvis jeg sover 8 timer, så er jeg frisk som en fisk, når jeg vågner, og hvis nogen så ringer og spørger om jeg vil køre bus for dem, så siger jeg ja. Men jeg regner med at blive boende i Danmark, når jeg bliver rigtig gammel.

Jeg er jo kun 69 år.

Gammel i Danmark

Forandringerne sker, fordi de fleste af os er mønsterbrydere. Vi har måske fået en uddannelse, mens vores forældre ikke har. Vi har måske fået arbejde, mens vores mor var hjemmegående husmor. Eller har vaskemaskine og opvaskemaskine. Statistikken viser, at da danskerne fik råd til opvaskemaskine i 1960'erne, købte mange familier sådan én, når familien fik sit første barn— og måske sammenfaldende med at manden blev stillet ved opvaskebaljen.

Ikke så meget telefon i 1970'erne

TAHIA ER FAST BRUGER AF KVINDENETVÆRKET I SYD, HVOR HUN MØDER SINE GODE VENNER TO GANGE OM UGEN. SÅ KOMMER MAN HJEMMEFRA OG BRINGER GOD ENERGI MED HJEM TIL MANDEN, DER VENTER HJEMME.

Jeg kom herop i 1974. Det var et år efter min mand. Da han havde boet i Danmark alene i dette ene år, rejste han hjem til Pakistan for at blive gift. Så blev vi gift og jeg blev gravid, og så bestemte vi at rejse tilbage til Danmark. Til Albertslund.

Jeg savnede min familie og var lidt ked af det. Jeg sad hjemme i vores hus og ventede på, at han skulle komme hjem. Det var en meget lang dag, men når han så kom hjem, så snakkede vi og spiste mad sammen.

Det var egentlig ikke vores hus, for vi delte det med en anden familie for at spare . Den anden familie havde et barn og da vi så også selv fik et, så var der ikke meget plads.

Arbejde

Min man arbejdede på en farvefabrik i Albertslund, "Inka-print" , hvor de farvede gardiner og sengetøj, og de første 3-4 år havde jeg ikke noget arbejde.

Da jeg fik mit første barn, blev dagen mindre lang, og min mand havde købt en barnevogn, og vi gik tur hver dag. Da jeg skulle have barn nummer 3, startede jeg på at arbejde for at tjene penge. Det var hårdt arbejde på en lysfabrik.

Vi var mange indvandrerkvinder, og i pauserne sad vi tit sammen. Vi hjalp hinanden, fordi mange af os ikke talte så godt dansk.

Jeg lærte senere dansk på en sprogskole. Det var da mine 2 første børn begyndte at gå i børnehaven og i skole.

Familien

Jeg har 4 børn og den ældste er i dag 40 år. Hun har fået en kontoruddannelse. Den næste, som er en dreng, har arbejde som revisor, den tredje er automekaniker, og den sidste bor så stadig hjemme. Han læser og er ikke gift endnu.

Når han finder en kæreste, skal han flytte hjemmefra. Lige nu bor han sammen med far og mor i en 3-værelses. Alle mine børn har sagt nej tak til en kæreste fra Pakistan, selvom jeg kunne have fundet en til dem. Vi har bestemt at det må de selv bestemme.

Vi rejser tit hjem og besøger vores familie i Pakistan, men det går hurtigere i dag end i de første år.

Dengang var der ikke så meget med telefon, så vi skrev breve.

Der gik 2 uger med at skrive et brev og få et svar. Det var jo så også godt nok, for så var det måske min mor som svarede og spurgte, hvordan det gik med børnene. Hun havde gået 5 år i skole. Hun døde i 1997, lige da hendes første oldebarn var blevet

født. Vi havde ingen penge, så vi kom ikke hjem til hendes begravelse. Der gik 2 år, før vi havde fået sparet penge sammen til rejsen. Den kostede 6.000 kr. frem og tilbage.

Det gode ved Albertslund

I Albertslund er det nemt at finde kammerater og venner. Her er stille og roligt, ikke som i København. Der er klubber og alle mulige ting.

Gammel i Danmark

Vi lever af en pension og en førtidspension. Jeg bruger min tid på at lave mad, og så kommer jeg selvfølgelig her i Kvindecentren, fordi det er for ensomt at sidde derhjemme altid.

Min mand laver ikke rigtigt noget. Men tit går vi en tur sammen. Det er bare lidt svært, fordi jeg har fået dårlige knæ, og selvom jeg er blevet opereret, er de ikke gode til lange ture. Der er sukkersyge, min bror har sukkersyge, jeg har sukkersyge, sukkersyge 2, og skal tage medicin og passe på, hvad jeg spiser. Mine børn har ikke fået sukkersyge, så det er kun mig.

Vi endte med at bo i Albertslund

PARVEEN ER GIFT. HENDES MAND REJSTE FRA PAKISTAN TIL EUROPA I 1968.

Parveens mand rejste herop for at få sig en uddannelse i London og tjene penge ved siden af studierne. På vej til London kom han igennem Danmark. Han kendte kun de store lande i Europa, Tyskland og England, men der var altså tilsyneladende også et lille land, som hed Danmark. Og her blev han så hængende, nærmere bestemt i København, hvor han fik arbejde som køkkenmedhjælper.

Efter at have boet i København i ca. 1 år rejste han til Odense, hvor han blev tilbudt en uddannelse som svejser på Lindø-værftet. Så var han giftefærdig og rejste hjem til Pakistan og blev gift med Parveen.

I Danmark har han haft fast arbejde på Lindøværftet som svejser frem til han blev pensioneret, og familien har fået 5 børn. Det blev ikke til nogen uddannelse for Parveen, fordi husholdningen og

børnene og et arbejde i Odense tog for meget energi.

Børnene voksede op i Odense og fik deres uddannelser der, kom i lære eller fik arbejde i en anden by, og flyttede hjemmefra.

Den ældste af børnene, en dreng, kom i en bank i København og flyttede hjemmefra. Den næst-ældste, også en dreng, fik også arbejde i København, og flyttede også hjemmefra. Nummer 3 som var en pige, fik arbejde i Ballerup Kommune. Og så fik de 2 sidste også arbejde i København.

Men den sidste af de sidste 2 - en pige, blev boende hjemme i Odense i et par år, mens hun arbejdede i Høje Taastrup. I to år rejste hun hver dag mellem Odense og Taastrup, men kunne til sidst ikke holde ud at stå tidligt op hver dag og komme sent hjem.

12 LIVSHISTORIER

Vores børn har altid været meget vigtige for mig, og da de gik i skole, lavede vi lektier sammen og udviklede vores danske sprog. Sådan er det også med mine børnebørn. De er bare blevet så danske, at de retter mig, når jeg bruger et forkert ord eller siger en forkert sætning.

Mens vores egne børn boede hjemme, talte vi urdu med dem, Pakistans nationalsprog. Jeg og min mand talte punjabi, hverdags sproget i den region af Pakistan, som vi kommer fra.

Jeg har altid været meget ivrig efter at lære dansk, og går i øjeblikket på sprogkursus i Hedemarken her i Albertslund. Det svære i dag er bare, at jeg er blevet langsommere til at lære. Det tager længere tid at huske de nye ord.

For os var det hårdt med den lange tur fra Odense til København, når vi ville besøge vores børn, og de snakkede om, at vi jo bare alle sammen kunne flytte sammen i et storfamiliehus, sådan som man tit gør i Pakistan. Det har jeg dog sagt nej tak til, for jeg tror ikke på, at det kan

bruges her i Danmark. Ikke for vores familie i hvert fald. Derfor flyttede vi først til København, altså Albertslund, da min mand gik på pension. For at komme tættere på vores børn. Her er godt at bo. Min mand går flere gange om ugen ned i Fitnesscentret, hvor han hører nyt og får snakket med andre mænd, og jeg kommer tit her i Netværkshuset af samme grund, altså for at få snakket med andre kvinder. Det er ikke rart at sidde alene derhjemme.

I Danmark betaler vi skat, og hjemme hos os siger vi til hinanden når skatten er betalt, at det er en god ting. Skatten går jo til gratis uddannelse, læge og hospital, pension, ...

Jeg har ikke taget stilling til, hvordan jeg vil have det som gammel. Familietraditionen siger jo, at så skal vores børn passe os, men indtil videre klarer vi det fint selv. Børn og børnebørn kommer så og besøger os med et par ugers mellemrum. Plejehjem skal jeg i hvert fald ikke på. Jeg tror at Allah ved, hvad der kommer.

De danske årstider

ALIA KOMMER FRA MAROKKO. HUN KOM TIL DANMARK SOM 26-ÅRIG OG HAR I DAG BOET HER I 36 ÅR.

De første 10-12 år boede hun på Frederiksberg og på Nørrebro i København, og hun flyttede så med sin mand til Bispehusene i Albertslund, fordi han havde hørt fra en ven, at der var det godt at bo.

Det er blevet til 4 børn, og de er alle flyttet fra byen. Den ene til Frederiksberg, to til Vallensbæk og en til Nørrebro, og for 3 måneder siden fik hun sit første barnebarn, Zacharia.

Alia har arbejdet på en laksefabrik, og så har hun arbejdet på et døvevaskeri, hvor alle de ansatte var danskere.

Det sidste arbejde hun havde, var i Danske Bank, hvor hun sammen med sin mand gjorde rent hver bankdag i 8 timer med start klokken 4 om natten.

Jeg kommer i Kvindecentret nogle gange. Jeg holder mest af at brodere og sy, og det gode ved Kvindecentret er, at så kan jeg gøre det sammen med andre kvinder. Jeg passer på mig selv med motion og så ved at komme her i Kvindecentret.

Jeg går tit i biografen med min mand. Det er der tid til efter at han er holdt op som svejser på B&W. Vi plejer at se engelske film, fordi de er nemmere at forstå end de danske.

En rigtig god ting ved Albertslund er årstiderne, sommeren med blomster og vinteren der er hvid. Danmark er på mange måder et godt land.

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

”Lær dansk”, sagde han

BASEERAT SAIF ER FRA PAKISTAN. HAR BOET I DANMARK SIDEN 1972 OG ER I DAG 68 ÅR OG BOR I ALBERTSLUND SYD.

Baseerat Saif fortæller

I Pakistan var vi en familie med 9 børn, og det er jo mange sammenlignet med Danmark. Jeg er opvokset i Karachi. Det er den største by i Pakistan med ca. 20 mio. indbyggere. Jeg har studeret i 16 år, før jeg kom herop. Min mand var uddannet fodterapeut.

Min mand var rejst til Danmark 2-3 år før mig, og en af de første ting han sagde til mig, var: *”Skynd dig at lære dansk.”* Og det gjorde jeg så. Men det var svært den første tid i Danmark. Jeg kunne ingenting, jeg kunne hverken læse, skrive eller tale dansk, og vi kendte ikke ret mange.

Bryllup på dansk

Man kan se af vores bryllup, hvor få mennesker vi kendte i Danmark. Vi blev nemlig gift heroppe, i Pakistan var vi bare forlovede.

Men da vi blev gift i Danmark, kom der bare de venner, som min mand havde, 20 mennesker. Jeg kendte ingen, og vores familie boede i Pakistan, Tyskland eller England. I Pakistan ville der have været 200 gæster, hans familie og min familie, hans venner og mine venner, fælles venner.

Breve til mor i Pakistan

Når jeg skrev breve til min mor i Pakistan, fortalte jeg hende altid, at vi havde det godt i Danmark. Det var for ikke at gøre hende ked af det. Jeg fortalte hende at danskerne var søde, og jeg fortalte hende ikke, hvor svært det var ikke at kunne dansk.

I dag har jeg ingen familie tilbage i Pakistan. De, der er tilbage, bor i Tyskland eller England.

Arbejde er en dejlig ting

Min mand var en rigtig forretningsmand. Han havde taxaer og turistbusser. Jeg var tolk og passede børnene. Min mand var på kontoret, kørte taxa og havde styr på alle sine aktiviteter.

Jeg har arbejdet i næsten alle de år, hvor jeg har boet i Danmark.

Som tolk

Jeg har arbejdet som tolk for Høje Taastrup og Albertslund kommune i mange år. Det var efter at jeg var blevet god til dansk, og de havde brug for en tolk, som kunne urdu og var god til dansk. Jeg blev brugt ved lægekonsultationer, hvor den syge kun kunne urdu, og så blev jeg brugt i skolerne, når de skulle snakke med en forælder som kun kunne urdu.

Som formand

Jeg har i 1 år været formand i Netværkshuset her i Albertslund. Som formand var jeg brobygger mellem kommunen og de indvandrere som kom i huset.

En del af dem kunne ikke forstå dansk godt nok til selv at forstå og forklare ting, og det hjalp jeg dem med samtidig med at jeg prøvede at få dem til at forstå, at det er livsvigtigt at lære dansk.

Jeg holdt op efter 1 år, fordi det var for hårdt. Der kom både kvinder fra Pakistan og fra Tyrkiet, men mange af de pakistanske kvinder tog ikke ansvar. De kom bare og regnede med at tingene var ordnet, køkkenet, oprydningen, rengøringen, aktiviteterne.

Med kvinderne fra Tyrkiet var det anderledes. De var opdraget hjemmefra til at hjælpe med. Men for mig som formand var det svært at få alle til at gøre et stykke frivilligt arbejde for at få ordnet tingene. Og på det tidspunkt havde jeg også fået en øjenoperation, hornhinden, så jeg stoppede som formand.

På Albo

Jeg blev førtidspensionist på grund af forskellige sygdomme, men jeg havde brug for at komme hjemmefra og være aktiv. Jeg havde hørt, at der var et Aktivi-

tetscenter på Albo, hvor man kunne lave smykker, strikke og frem for alt være sammen med andre mennesker. Der blev jeg i 1½ år indtil det lukkede på grund af besparelser.

Senere var der igen mulighed for at være i aktivitet på Albo. Her er rigtigt godt at være. En gang om ugen har jeg lavet mad til alle - nogle gange over 25 personer. De elsker pakistansk mad, så der bliver spist op.

Vi snakkede meget på Albo om, at der skulle komme et nyt plejehjem, og de fleste af beboerne var med på, at de skulle flyttes. Jeg selv håber på, at jeg kan fortsætte med at være aktiv med de gamle.

2 døtre

Min ældste datter bor i Høje Taastrup og arbejder i Kræftens Bekæmpelse. Hun er mor til mit dejlige barnebarn Michelle.

Min anden datter, som er frisør med frisørsalon i Skovlunde, er gift med verdens sødeste mand. Thomas hedder han. Vi viser hinanden respekt, og jeg er glad for

min svigersøn.

Lille Danmark

Jeg har nu boet 44 år i Danmark. Der er mange gode ting her. Her er mere stille og roligt end i mange andre lande. Vi lever i et land, hvor der er demokrati og ligestilling. Der er mulighed for uddannelse for alle som ønsker det. Vi har et sundhedssystem som alle har adgang til.

Her er fred og harmoni.

Familiesupport

Sammenlignet med Pakistan er Danmark et underligt land. I Danmark passer man sig selv, når man er blevet gift og har fået børn. I Pakistan har man også sin eget kernefamilie, men man har hele familien i ryggen. Den hjælper én med alle mulige problemer.

I Pakistan siger man ikke "Det der er min!", man siger "Det der er vores!".

Jeg og min mand og vores børn har måttet leve på dansk uden familiesupport. Jeg tror at vores liv

alligevel er blevet godt, fordi vi altid har tænkt, at det nok var Allah, der havde bestemt det, når der næsten altid var nogen, som kom og hjalp os.

Når jeg bliver gammel ...

Jeg tror, jeg vil på plejehjem, når jeg bliver så gammel, at jeg ikke længere kan klare alting selv.

Mine døtre har sagt, at de vil passe mig, når jeg bliver så gammel, men jeg tror, det er bedre for os alle, at jeg får lov at bo på et plejehjem.

4 generationer

MEVLÜT FORTÆLLER HISTORIEN. OM SIN FAR DER KOM HEROP I 1969 FRA KONYA I TYRKIET OG OM SIG SELV OG SØNNEN DOGAN. DOGAN HAR FÅET 4 BØRN OG DE ER DERFOR FJERDE GENERATION I FAMILIEN MED TILKNYTNING TIL LANDET . DOGAN ER MED TIL INTERVIEWET SOM TOLK, FORDI SÅ FÅR MEVLÜT FORTALT SIN HISTORIE PÅ SIT EGET SPROG.

Familiesammenført

Jeg kom herop i 1970, 17 år gammel. Helt præcist kom jeg til Danmark den 20. august 1970, et års tid efter min far. Min far havde valgt Danmark, fordi Tyskland kun gav indrejse til mennesker der kunne læse og skrive, så selvom en del af familien boede i Tyskland, rejste jeg altså op til min far i Danmark. Min mor kom aldrig herop, men døde i Tyrkiet.

Jeg fik ikke min kone med herop i første omgang, fordi hun var nødt til at tage sig af mine små søskende, da min mor døde. Jeg måtte nøjes med at sende penge hjem. Jeg er tit blevet spurgt, hvordan jeg kunne holde det ud og svaret var, at jeg boede i Danmark og holdt ud , så min familie kunne have en god fremtid.

Min far har gemt de båndoptagelser fra dengang, som han sendte hjem, for internettet var ikke opfundet endnu.

Arbejde i Skibby

Jeg flyttede ind hos min far på Nyvej 12 i Hedemarken her i Albertslund, og fordi der ikke var noget arbejde at få, skaffede min far os arbejde på en maskinfabrik i Skibby. Vi var nødt til at finde et sted at bo tættere ved maskinfabrikken, men det havde maskinfabrikens ejer sørget for. Han tilbød os at bo i en ejendom, hvor der boede 40-50 af fabrikkens arbejdere.

Det var ikke det bedste sted at bo, for der var trangt med plads, og vi

12 LIVSHISTORIER

skulle selv sørge for alting i husholdningen, fordi min mor stadig boede hjemme i Tyrkiet. Gøre rent, vaske tøj, købe ind, lave mad ...

Jeg blev ansat som elev til 3 kr. i timen, og den løn arbejdede jeg for 40 timer om ugen i 6 måneder, indtil jeg var fyldt 18 og blev forfremmet.

Sammenlignet med det som vi kom fra i Tyrkiet med hårdt fysisk arbejde med at dyrke jorden, var arbejdet overkommeligt, selv om lønnen var lav. Vi fik råd til dagen og vejen, fordi ham, der ejede den lokale købmandsbutik, gav kredit. Han vidste jo, at vores løn var lav, men at vi ville få ny løn hver fredag.

Da vi startede i Skibby, var vi de eneste fra Tyrkiet, så på maskinfabrikken viste de os bare, hvad vi skulle gøre ved at demonstrere det for os. Vi kunne kun tyrkisk og lidt tysk, de kunne kun dansk. Vi skulle bore huller i jernting, som blev kørt ned fra en lift og renslibe dem. Det gjorde produktet færdigt, så ejeren kunne sælge det til entreprenører, der var i gang med et byggeprojekt af en

eller anden art, fx i Albertslund.

Vi fik hjælp af vores fagforening. De kom og fortalte os, at vi skulle organisere os, og de fortalte os om vores rettigheder:

- * Løn
- * Arbejdsskader
- * Sygeforsikring
- * Skat

De var fx med til at få det gjort til en arbejdsskade, da en af de ansatte havde fået en lift ned over armene.

Vores arbejdsgiver sørgede for at forny vores arbejdstilladelse i Danmark, som skulle fornys hvert andet år, og det var jo dejligt nemt for os, fordi så var vi ikke selv var nødt til at finde ud af, hvor man fik det gjort.

Danskerne var med til at integrere os

Dengang i Skibby betragtede vores danske arbejdskammerater os som "normale". Vi snakkede med dem, efterhånden som vi fik lært dansk, og de inviterede os til at spise sammen med dem, og

halalslagtet kød stod ikke på dagsordenen, men de var med på, at vi ikke spiste svinekød.

Det kan vi bare ikke bruge til så meget i dag, fordi mange indvandrere har opgivet danskerne, og mange danskere har opgivet indvandrerne, så det ligger lidt tungt med integrationen i dag.

Fra maskinfabrikken til Kibsgaard i Skovlunde

Vi flyttede fra Skibby, fordi der ikke var mere arbejde. Så fandt jeg arbejde hos Albertslund Kommune. Igen skulle jeg arbejde med rør. Denne gang var det vandrør for Vandforsyningen. Det arbejde havde jeg i 1 år, og så blev jeg arbejdsløs. Det var ikke godt.

Heldigvis fandt jeg nyt arbejde hos firmaet Kibsgaard i Skovlunde, hvor de også arbejdede med metal, og det arbejde havde jeg i 10 år indtil 1999, hvor firmaet gik konkurs. Det var arbejde ved et samlebånd, som ikke var særligt spændende, men alligevel er jeg i dag glad for at have haft det, fordi det var ikke fysisk anstrengende,

og i dag er jeg en gammel mand uden at min krop er nedslidt.

Efter Kibsgaard var jeg arbejdsløs igen. I 3 år på dagpenge. Og så kunne jeg gå på efterløn.

Fra Skibby til Albertslund

I 1985 flyttede vi fra Skibby til Bavnehøj Allé i Sydhavnen, og det var på det tidspunkt, at Dogan som 9-årig, kom herop.

Vi boede også i Absalonsgade. I Absalonsgade var der bedre at bo, selvom der var toilet i gården. Men da jeg og Dogan var inde at besøge Absalonsgade her mange år efter, kunne vi se, at huset var blevet renoveret. Det lignede ikke sig selv. Bagefter flyttede vi til Nansensgade, hvor der var toilet, men ikke bad.

Sydhavnen, ligner ikke sig selv i dag. Der boede vi mange tyrkere i en 2 værelses. Faktisk så mange, at vi nærmest var nødt til at sove oven på hinanden.

I 1989 flyttede vi til Blokland i Albertslund, hvor der var bedre plads.

Gammel i Danmark

Jeg vil ikke rejse hjem til Tyrkiet, nu hvor jeg er blevet gammel:

Dogan og hans familie er jo heroppe, og jeg er glad for at kunne være bedstefar. De bruger mig som babysitter en gang imellem.

Jeg kommer tit i Tyrkisk Kulturforening, hvor der altid er brug for en frivillig. Jeg har aldrig fortrudt at jeg flyttede til Danmark.

Og så bor jeg godt. I en 3 værelses i Hedemarken – med badeværelse og varmt vand!

Min far lever endnu. Han er blevet rigtig gammel, 84 år og han har fået mange sygdomme. Han bor med sin kone, sin søn og svigerdatter, som får hjælp til at passe ham af en hjemmesygeplejerske, der kommer hver dag.

Det er svært at forstå at medicinen og fysisk aktivitet vil give ham et bedre liv, men at sende far på plejehjem er også en svær beslutning at tage. Han vil gerne have sin urne sendt hjem til Tyrkiet, når han er død.

Vi er ikke som de andre

Vi kom til Danmark med vores liv i Tyrkiet i rygsækken. Jeg synes ikke, at dette kulturmøde er blevet lettere i dag, ikke for os i hvert fald.

Dengang opfattede vi os som borgere fra Tyrkiet men med årene var vi nu blevet til "tyskere" (det kaldte man alle der boede i Europa) .

Når vi tager på besøg i landsbyen, sidder de bare og venter på, at vi kommer og snakker med dem. I sin tid var det dem der kontaktede os, for at høre nyt om det udmærkede sted, som vi var flyttet til.

Dogan ser dansk tv

Fra min barndom i Blokland i Albertslund husker jeg, at vi så julekalenderen med "De nattergale" i tv. Dengang var der kun 4 danske tv-kanaler, og hvis man ville se noget som ikke var dansk, så skulle man leje en film, og derfor så vi meget de danske udsendelser. Familien fulgte også med i nyhedsudsendelserne i dansk tv.

Sådan er det ikke længere i dag. Efter at der kom parabolantenner til, og når man havde anskaffet sig sådan en, så man temmelig lidt dansk tv. Julekalenderen er ikke mine børns favoritprogram, og de har undret sig gevaldigt, når jeg stod og snakkede med mig selv ude i køkkenet om Otto Sand og Gudrun og sagde "Det bår' dæjlig". På den måde er der i dag meget dansk kultur og dansk nyhedsstof, som går hen over hovedet på udlændinge.

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Netværkshuset

PÅ NETVÆRKSHUSETS HJEMMESIDE PRÆSENTERER DE SIG I 2016 SÅDAN HER (MEN DER LIGGER EN HISTORIE BAG)

Et mødested for kvinder uanset alder og etnisk baggrund.

Mødested for kvinder på Damgårdsvej 10 (lige overfor Bækgården).

Her kan du få en kop kaffe og mødes med andre kvinder fra Albertslund.

Cafeens åbningstider:

Mandag 12.00 til 16.00

Tirsdag 12.00 til 16.00

Onsdag 12.00 til 16.00

Torsdag 12.00 til 16.00

Fredag Lukket

Hvad kan Netværkshuset tilbyde?

Netværkshuset er et hus, hvor kvinder kan dele viden og skabe nye bekendtskaber. Huset rummer aktiviteter og kurser omkring sundhed, familieliv og motion. Du kan også træne på vores maskiner, få vejledning af kommunens integrationskonsulent og tale dansk med vores dansk og samfundsfagslærer.

Mulighederne er mange - kom og vær med til at bestemme hvad der skal ske! Vil du bruge dine hænder og/eller dit hoved og har du en god idé, så kom forbi Netværkshuset. Hvilke ideer har du? Bring dem på banen og før dem ud i livet hér.

Historien

I 2009 søgte Albertslund Boligsociale Center (ABC) penge fra en pulje under det daværende Integrationsministerium.

Man ønskede at etablere et mødested for kvinder primært fra bebyggelsen Albertslund Nord – et mødested som skulle give kvinder, både med indvandrerbaggrund og socialt svage etnisk danske et netværk, et frirum på tværs af kulturer og alder.

Her skulle der være mulighed for at møde ressourcestærke personer, som kunne inspirere til aktiviteter, ud af huset ture, kurser og socialt samvær.

Det kostede ikke kommunen mange penge, fordi staten var med til at finansiere tilbuddet.

Pengene skulle bruges til aflønning af en "vicevært" – på en flex-jobordning. Hun skulle sørge for, at der var åbent i huset og at alle praktiske fornødenheder var i orden. Desuden blev der tilknyttet medarbejdere fra ABC, som skulle hjælpe med de overordnede problemstillinger.

Netværkshuset blev etableret i en nedlagt børnehave i umiddelbar nærhed af bebyggelsen, hvor de fleste brugere af huset skulle komme fra.

Og tilbuddet blev brugt. Op imod 35 kvinder begyndte at bruge Netværkshuset dagligt, og her fik de det netværk og mødested, som de manglede, og med Inga som gennemgående husholderske fungerede huset rigtigt fint i 3 år.

På den måde er Netværkshuset i dag det samme, som det altid har været. Men det er ikke sket uden sværdslag.

I 2013 var det slut med projekttilskud fra staten, og kommunen udarbejdede en helhedsplan for det boligsociale arbejde i kommunen, hvor Netværkshuset ikke var med.

Det mente medlemmerne i kommunens Integrationsråd, at der skulle gøres indsigelse imod, og derfor foreslog de, at huset skulle forsætte. De foreslog, at Netværkshuset fik status som en foreningsaktivitet. Det ville gøre det muligt at fortsætte huset uden store kommunale udgifter. Den skulle "blot" stille hus, vand, var-

4 mødesteder i Albertslund

me og renovation til rådighed for brugerne.

Den boligsociale styregruppe for Netværkshuset bakkede Integrationsrådet op. Styregruppen begrundede det med, at huset blev brugt af mange kvinder, og at det var synd at "smide barnet ud med badevandet".

Konfronteret med disse folkelige kræfter besluttede Albertslunds kommunalbestyrelse, at Netværkshuset kunne fortsætte som en forening. Der blev ansat en daglig leder, som over et år langsomt skulle stå for projekt "Afvikling af puljestøttet hus til udvikling af et foreningshus".

2014 og til i dag

Det var bare lettere sagt end gjort at drive huset som en forening. Budgettet var gjort mindre, det var slut med kommunal rengøring, og der var ikke længere råd til en lønnet husholderske, og brugerne af huset skulle gå ind i en bestyrelse, der holdt styr på foreningen.

Den videre historie, kort fortalt, er, at Netværkshuset stadig er i fuldt vigør.

Brugerne har skabt en forening der virker i overensstemmelse med dansk foreningskultur.

Og det er faktisk godt gået.

Mellem 20 og 30 kvinder primært med pakistansk og tyrkisk/kurdisk baggrund, mødes flere gange om ugen. Taler sammen, skiftes til at lave mad en gang om ugen, laver håndarbejde, træner på motionscykel og løbebånd, fester og er meget lydhøre, når der kommer besøg af gæster som fx kommunens integrationskonsulent Mette Duekilde, dansklæreren Britta Jørgensen, sundhedsformidleren og ABCs kurator.

Der gives et årligt kommunalt tilskud til foreningens fælles aktiviteter, og medlemmerne betaler et månedligt kontingent til mad og andre fornødenheder.

Britta Schneider-Jørgensen

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Kvinder på tværs

Duft af friskbagt brød og kaffe samt snak over håndarbejde - Multikulturel Kvindeforening Kvinder på Tværs mødes mandage kl. 10-13.

Gymnastik, hyggesnak på dansk, forskellige kreative sysler og udflugter står på programmet, og madlavning er en del af samværet.

Tilbage i 2004 ønskede menighedsplejen at starte et mødested for kvinder med forskellig baggrund. Tove og Tove lagde grunden til Kvinder på Tværs, hvor flygtninge, indvandrere og kvinder med dansk baggrund kan mødes over håndarbejde og have det hyggeligt sammen, øve det danske sprog og knytte venskaber.

Fra 2009 blev Kvinder på Tværs en forening med egen bestyrelse, hvor kvinderne vælges til bestyrelsesposter og har medbestemmelse i foreningen.

Den nuværende forkvinde hedder Shwana. Medlemskab af foreningen koster 50 kr. pr. år. Deltagelse pr. gang koster 7 kr. Udflugter koster 20 kr.

Multikulturel Kvindeforening Kvinder på Tværs
Lokale ved Opstandelseskirken, Gymnasievej 2
Forkvinde Shwana Ditta
Tlf. nr. 30 70 96 87

Med venlig hilsen
Nina Gustavussen
Sognediakon
Tlf.nr. 43 66 06 87

Tyrkisk Kulturforening i Albertslund

VI HAR INTERVIEWET FORENINGENS FORMAND DOGAN POLAT

Baba, hvor er du?

I indvandrerfamilierne er børnenes far ofte ikke hjemme. Han har et arbejde, og når han får fyraften, går han i kaffeklub for at slappe af og snakke med de andre mænd fra Tyrkiet, og moren må så stå alene med børnene. Faren kommer ikke til at være rollemodel for sine sønner, og de finder deres holdepunkter i kammeratgruppen af andre unge indvandrere.

I gamle dage, dvs. for bare 10 år siden, førte det til, at nogle af disse drenge endte i kriminalitet og stoffer. I dag er det stadig det samme, men nu bliver sønnerne det, vi kalder "muslimsk kriminelle". De bliver radikaliserede, og det er en af årsagerne til, at nogle af dem rejser ud i verden for at kæmpe for islam i IS. Andre finder på, at det er Allahs mening, at de skal skyde anderledes tænkende, som det skete her i København i foråret.

De er også ofre for selvudlærte imamer, der misbruger koranens tekster og fortæller dem, at Allah mener, at man ikke skal stemme til de danske folketingsvalg, fordi de danske politikere ikke styrer landet i overensstemmelse med Koranen.

De tyrkiske fædre er vist ikke klar over, at de på den måde er medårsag til den radikaliseringsproces, der sker blandt unge muslimer.

Radikalisering skal måske ses i sammenhæng med at forældreansvaret er blevet svigtet overfor disse børn.

Kurser i "nefs"

Vi afholder kurser i "nefs", som er det tyrkiske ord for "sjæl". Lige nu er det ramadan måned, så en del er rejst hjem til Tyrkiet for at helligholde den dér, men til august starter vi kurserne.

Der kan være 12 kursister på et hold, og hvis der melder sig flere, opretter vi flere hold. Der er nemlig et stort behov for sådanne kurser. Først og fremmest bliver kurserne et tilbud til de tyrkiske kvinder. Den traditionelle kønsrolle er, at de "bare" tager sig af børnene og hjemmet, og mange af dem mangler derfor i den grad selvtillid.

Kurset skal få dem til at se, at de faktisk er noget i sig selv som menneske, at det er i orden at ville noget, at forsøge sig med at gøre noget andet også, og at få succes med det, så de får noget på deres "personlige bankbog".

Kurserne er også et tilbud til mændene, fordi nogle af dem også går rundt med et meget lille selvværd.

Jeg ved, at der har været indvandrerpiger, som havde problemer i deres studier, men efter et sådant kursus fik de løst op for nogle af disse problemer. De havde kigget ind i deres "sjæl" og opdaget, at de kunne og ville gøre det godt.

Det koster selvfølgelig nogle penge at køre sådan nogen kurser, men jeg tror vi kan få en bevilling fra kommunens folkeoplysningspulje. "Hjælp til selvhjælp!"

Når vi hjælper medlemmerne i vores forening, giver vi dem hjælp til selvhjælp. Det er formålet, det er måske lidt svært at forstå, men sådan er det. Jeg synes vi aflaster rigtigt meget af det kommunale arbejde.

Iphones

De unge i dag bliver kaldt Iphone-generationen, og der er noget om det.

Når jeg går ind til min datter på hendes værelse og spørger hende, om hun har lavet lektier, siger hun "ja" – med ansigtet dybt begravet i sin Iphone. Når jeg så spørger hende, om hun har læst de ting, som skolen har givet hende for, siger hun også "ja" – med hele sin opmærksomhed på den Iphone, som hun sidder med.

Men jeg ved ikke, om hun har fået læst. Jeg har ikke noget imod Iphones, men jeg vil have at den ikke bliver brugt, når man læser

lektier eller taler med sin far eller sidder sammen med familien og spiser aftensmad.

80.000 indvandrere over 60 år

Der er lavet en opgørelse som viser, at i 2030 vil der være 80.000 indvandrere, som er mere end 60 år gamle i Danmark. Det betyder jo ikke, at der til den tid bør være 80.000 plejehjemspladser til indvandrere, men efterhånden, som vi bliver ældre, vil der være brug for plejehjemspladser.

Forskere har peget på problemet allerede for år tilbage, men det er meget lidt, der er blevet gjort ved det.

Indvandrerne har selv to løsninger på problemet, enten flytter vores plejekrævende gamle ind hos en søn eller også rejser de hjem til Tyrkiet. Ingen af løsningerne er gode efter min mening.

Når man er blevet så gammel, at man har brug for pleje, kan man hverken få det gjort ordentligt på aftægt hos en søn eller i Tyrkiet, som man forlod for 40-50 år siden.

Der er brug for beskyttede boliger og plejehjem, hvor kommunen tager sig professionelt af plejen, og hvor vores gamle føler sig hjemme.

Desværre er huslejen så høj overalt i Albertslund, at mange af vores gamle ikke har råd til at blive boende i egen bolig, hvis deres ægtefælle dør.

Mange af vores børn kommer i privatskole

Det er der en forklaring på. Man synes efterhånden at folkeskolerne ikke rigtigt rummer børn med indvandrerbaggrund. Det ses ofte at forældrene føler, at deres børn ikke bliver inkluderet, man føler at de bliver forsømt på de tidlige klassetrin og problemerne så ophober sig i udskoling.

Det er derfor ikke underligt, at forældrene vælger at flytte dem over i privatskole, hvor der er plads til dem, altså hvor de rent faktisk får lært noget mere af det, der skal læres, hvis man skal klare sig og uddanne sig videre.

De forstår dansk i Konya

Når jeg er hjemme på besøg i

4 mødesteder i Albertslund

Konya, så er det jo at de kalder mig "tysker". Det kan jeg ikke rigtigt forstå, for jeg taler helt almindeligt tyrkisk, men når jeg spørger hvorfor, så forklarer de mig, at det er den måde jeg er på, som er det er lidt svært at sætte ord på.

Det må jeg så affinde mig med. Mange år i Danmark har sat sit præg på mig.

Alligevel støder man garanteret ind i en person, som forstår dansk, når man er i Konya, fordi vi jo var mange, som i sin tid udvandrede derfra til Danmark.

Men det er lidt svært at blive betragtet som udlænding i sit eget hjemland. Konya betragter jo nemlig udlændinge som guldkalve, der er kommet på besøg med en stor pose penge.

Jeg oplevede det i en tøjbutik i Konya, hvor jeg sammen med en af mine veninder fra Danmark gik på indkøb.

Vi blev behandlet som "sådan nogen fra Europa". Prisen på bukserne var 80 kr. sagde

ekspedienten. Han troede, at vi kom fra Italien.

Da vi så kom op til kassen, var prisen pludselig 150 kr. Kassemanden mente, at vi var velbeslæede mennesker fra Europa.

Så fortalte jeg ham at den rigtige pris var 50 kr., og han kunne jo høre, at jeg vidste, hvad de havde gang i, så chefen blev tilkaldt for at ordne sagen, og han blev meget forlegen.

Det endte med at han bad os forlade butikken – med bukserne, og vi behøvede ikke betale. Det er kun turister, som får lov at betale ekstra, men det er ikke noget man skilter med.

Kvindenetværket i Syd

Netværket har til huse i lokaler på Kongsholm Gymnasium – den tidligere Sydscoles tandlægeklinik. Der er der god plads til store og små arrangementer og et fint køkken.

Oprindelig hed netværket Vestegnens Indvandrers Kvindecener og blev stiftet i 2010 på initiativ af Hakima Lasham Lakhrissi, og Kvindeceneret blev en underafdeling af foreningen for Dansk-International kulturintegration (FDIK) som Hakima var forkvinde for. Det fik sit nye navn i 2017.

I februar 2018 er der udnævnt en ny formand for foreningen, da Hakima er flyttet fra Albertslund. Den nye bestyrelse vil forsøge at drive centeret videre i Hakimas ånd.

Indvandrerkvinderne på Vestegnen mangler et sted, hvor de kan søge råd når de har problemer, et sted at mødes med andre, hvor de kan skabe et netværk og bryde deres isolation.

Netværket ønsker at være et sted,

hvor disse kvinder kan få sat gang i en proces, der kan løse deres problemer.

De grundlæggende formål er:

At fremme indvandrers- og flygtningekvindes integration, især kvinder med særlige sociale vanskeligheder, således at kvinderne selv og deres familier kan fungere bedre i det danske samfund.

At fremme forståelsen af indvandrere og danskere imellem med henblik på at forebygge fordomme, racisme og enhver form for diskrimination.

At medvirke til at etablere et netværk for kvinderne og deres børn

At styrke kvinderne i deres selvopfattelse som forældre, således at de har mulighed for at bevare en positiv rollefunktion i forhold til deres børn.

At give kvinderne viden om deres rettigheder og muligheder i det danske samfund.

4 mødesteder i Albertslund

Formålet fremmes ved:

At skabe et værested, hvor kvinder - danske, indvandrere eller flygtninge, kan være sammen i omgivelser, hvor der er respekt for det enkelt individs etniske baggrund, og gennem dialog kan lære om hinandens normer og kulturer.

Herunder at informere kvinderne om det danske samfund, således at de bliver i stand til at forstå og klare sig i harmoni med danske

normer.

Målet er at yde hjælp til selvhjælp.

Formål er også at være et aktivitetssted, hvor kvinderne kan deltage i madlavning, syning og udflugter m.m. Samt at motivere kvinderne til at deltage i danskundervisning.

De kom for 40-50 år siden

HAKIMA OG SAMIRA HAR VÆRET AKTIVE I VESTEGNENS INDVANDRER- KVIN-
DECENTER (VIKC).

DE ER BEGGE FRA MAROKKO OG HAR EN DANSK SOCIALRÅDGIVERUDDANNELSE.
HAKIMA VAR INDTIL 2016 LEDER AF CENTRET, OG SAMIRA FRIVILLIG MEDAR-
BEJDER.

HER FORTÆLLER DE OM DE INDVANDRERKVINDER, SOM KOM TIL DANMARK FOR
30-40-50 ÅR SIDEN.

HAKIMA:

Når en gammel indvandrer-kone i Danmark bliver enke og ønsker sig noget andet end at flytte ind hos sønnen, er det mange gange ligesom, når jeres danske datter på 20 år vil flytte fra mor og far. Hun er ikke klar til det.

Regninger skal betales, men det har hun aldrig skullet klare selv. Der skal ryddes op og gøres rent i sådan en lejlighed, men det har hun haft en svigerdatter eller en tjenestepige til at tage sig af.

Og hvordan skaffer hun sig som enke en lejlighed, når hun ikke

ved, hvem hun skal kontakte, og i øvrigt ikke er så godt til at forklare sig på dansk?

Og så spekulerer hun over, om hun, når hun er flyttet i egen lejlighed, selv kan bestemme hvem hun vil snakke med, eller om sønnen stadigvæk vil holde kontrol med, om hun er begyndt at kæreste med naboen. Eller bare har fået sig en dansk nabosnak.

Derfor tør de ikke kaste sig ud i at flytte, selvom det måske kunne give dem et bedre liv. De har altid haft en mand i livet, først deres ægtefælle, og da manden døde, så sønnen, som de flyttede ind hos.

Familien

SAMIRA:

Da vores indvandrere kom til Danmark for 50 år siden, havde de med i bagagen, at en ordentlig familie tager sig af sine gamle. Der blev snakket om det, når en familie ikke gjorde det, og det snakker de stadig om i indvandrer-familierne her i Danmark i dag. De forstår ikke det danske system med plejehjem og ældreboliger.

Men traditionen og kulturen fra Marokko med at familien selvfølgelig tager sig af sine gamle, fylder ikke så meget længere dernede. Mange af indvandrer-familierne har bare ikke opdaget det, så de gør som i gamle dage og tager deres mor med hjem, når far er død.

Derfor drejer det sig efter min mening om, at vores indvandrere fra 1960'erne finder ud af at der er andre muligheder.

Penge

HAKIMA:

Lad mig lige sige lidt mere om Marokko.

I dag har de gamle 3 valgmuligheder :

1. FAMILIELØSNINGEN
2. EGEN BOLIG,
MED HJÆLP SOM
MAN SELV BETALER
3. PLEJEHJEM OPRETTET AF
PRIVATE ORGANISATIONER
ELLER AF DET OFFENTLIGE

I alle 3 løsninger er dagligdagen skruet sammen med, at der bliver ansat en person som hjælper den gamle med at få tingene til at hænge sammen.

I Danmark kalder vi det hjemmehjælp, i Marokko betaler man bare ikke for hjemmehjælp over skattebilletten, så man skal være ved muffen for at kunne vælge egen bolig eller plejehjem, og familien føler sig stadig ansvarlig for at lave en familieløsning.

Der er brug for rollemodeller

HAKIMA:

For at få de gamle indvandrere i Danmark i dag til ikke bare at flytte ind hos sønnen, skal der være nogle rollemodeller, for

nogen skal være de første til at flytte i egen bolig eller på plejehjem. Ellers bliver det aldrig til noget.

Vi ser det som en opgave på Kvindecentret at vise dem, at sådan kan de også beslutte sig for at gøre, og det kan vi gøre ved at tage dem med ud og besøge et godt plejehjem, så de selv kan se og høre og mærke, at her vil det være godt at bo.

Det gode plejehjem er i virkeligheden ældreboliger eller et bofællesskab med masser af aktiviteter i lighed med dem, som vi har her i Albertslund på Damgårdshave.

Jeg tror, at det kan lade sig gøre at få hul på bylden på den måde, men så er der brug for socialrådgivere, som indvandrerne har tillid til. Ellers tør de ikke.

En dansk socialrådgiver, som ikke kan indvandrernes sprog kommer ingen vegne, selvom hun er nok så fagligt dygtig.

Det kommer så bare ikke af sig selv, fordi det ligger lidt tungt med at få indvandrerne til at ville.

SAMIRA:

Ja, der er ikke mange af den slags "plejehjem" endnu. De gamle, der bliver visiteret til plejehjem, har kun det til fælles, at de ikke længere kan klare tingene selv, og det er fint nok, når man har brug for pleje, men så heller ikke mere.

Afskaf plejehjemmene her i Danmark

SAMIRA:

Og så er der lige det med, hvordan kommunerne får lavet deres plejehjem om til noget i retningen af Damgårdshave.

Måske skal de ikke ligefrem lukke de plejehjem, som de har, men de kunne følge med tiden. Her i Albertslund bor der 599 indvandrere som er over 60 år, og det bør være en udfordring for politikere at give dem en god *alderdom, et fristed.*

Artiklen har tidligere været offentliggjort i bladet 60+, 2016:2, Albertslund Ældre-råd.

Kommunen holder sammen på trådene

KOMMUNENS INTEGRATIONSKONSULENT METTE NIELSEN DUEKILDE HAR FORTALT OS OM SINE ARBEJDSOPGAVER

Integrationsrådet

Da kommunen oprettede det i sin tid, det var før jeg blev ansat, var det et råd udpeget af kommunalbestyrelsen, som havde brug for råd om, hvad der var godt eller skidt på integrationsområdet. Jeg er sekretær.

Med tiden er det blevet vanskeligere at finde ud af, hvad Integrationsrådet skal tages med på råd om. I Albertslund har vi indvandrere, som kom herop for måske 50 år siden – den første indvandrergeneration, og så længe det blot var dem, der skulle integreres, var det til at overskue. Men i løbet af disse 50 år har de dannet familie og fået børn og børnebørn og oldebørn, så i dag har vi 2.g'ere, 3. g'ere og 4.g'ere.

Det giver ikke mening at se ethvert spørgsmål om disse efterkommere af gæstearbejderne

som et integrationsspørgsmål.

Deres børn og børnebørn og oldebørn ER blevet integreret. De er vokset op her. De har fået statsborgerskab og fungerer i det danske samfund med arbejde og familie, de har gået i vuggestue og i børnehave og skole. De er danske, de har bare en anden hudfarve.

Selvfølgelig sker der så det, at nogen af dem ikke trives i vuggestuen, børnehaven eller skolen eller i familien eller på arbejdsmarkedet. Men det gør det ikke til et indvandrerproblem. Der er også danskere med hvid hudfarve, som løber ind i den slags problemer.

Derfor ønsker politikerne at ændre Integrationsrådet til et såkaldt "Medborgerråd", som så får til opgave at rådgive kommunalpolitikerne om, hvordan man

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

integrerer børn og unge, kvinder og mænd, gamle – uanset hudfarve og uanset om deres bedstemor og bedstefar indvandrede fra Tyrkiet for 50 år siden.

Jeg ved ikke, hvad det ender med, men for mig at se, så ligger det lige for at lade mig fortsætte i sekretærjobbet....

Netværkshuset

Det er også en af mine opgaver at yde støtte til Netværkshusets kvinder. Kvinderne er organiseret som en selvstændig forening, og kommunen betaler huslejen og bevilger penge til en række aktiviteter. Og desuden har kommunen bevilget konsulentstøtte til foreningens bestyrelse. Det så mig, der yder konsulentstøtten.

Det er så bare ikke mig, der rykker ud i dag, hvor kvinderne har købt et borde-bænkesæt, der skal skrues sammen. Jeg undrer mig over, at kvinderne ikke får nogle af deres børn eller børnebørn til at få skruet de skrue i. Sådan er det måske bare

lige nu, men det ville være godt, hvis kvindernes familier fandt fx skruetrækkeren frem.

Min personlige rådgivning

Det er både ny-tilflyttede og gammel-indflyttede indvandrere, som henvender sig til mig for at få råd.

De nytilflyttede søger fx råd om, hvordan man søger statsborgerskab. De kan ikke finde hoved og hale i det danske bureaukrati. Og hvis de så har fået en ansøgning sendt af sted, så får de har de fået et svar, som de ikke kan forstå.

De gamle gæstearbejdere kontakter mig typisk, når de skal have folkepension. Det hjælper jeg dem så med.

Mange danskere, der skal søge pension, har de samme problemer. De henvender sig ikke til mig, men går i Damgårdshave eller snakker med Udbetaling Danmark. Men for de gamle gæstearbejdere er jeg et særligt servicetilbud fra kommunen, som hjælper dem på vej.

I rådgivningen oplever jeg tit, at det er børnene fra indvandrerfamilierne, der henvender sig for at få at vide, hvad de skal stille op med deres gamle mor eller far. Det betyder, at jeg meget sjældent har brug for tolkebistand, fordi børnene kan dansk. De ønsker bare oplysning om muligheder og hjælp til skrivning af ansøgningskemaer.

Bolig

Indvandrerne vælger forskellige boligløsninger, når børnene er blevet voksne.

I nogle familier vælger de at købe et hus, hvor der er plads til alle generationerne, men det hører til sjældenhederne.

I mange af de andre familier er det enten de gamle eller børnene, der ønsker at flytte hver for sig.

Det er så bare nemmere sagt end gjort, fordi der er ventelister på boliger, og en flytning koster mange penge, og huslejen i en ny bolig er høj. Det har ikke altid været muligt for mig at hjælpe dem, der stod i den situation.

Fattigdom

Mange af de gamle i indvandrerfamilierne har kun en folkepension at leve af. Nogle af dem har ikke engang optjent fuld pensionsret. Det kan jeg ikke gøre noget ved, men jeg kan hjælpe dem med at søge om støtte til fx tandlægebehandling. De skal så bare være villige til at gå til tandlæge, og det kræver ind imellem lange forklaringer at gøre dem klart, at sådan ordner vi tænder her i Danmark.

Med tilskud til transport er det det samme. For dem er det en underlig ting, at de kan søge kommunen om hjælp til køb af en el-scooter, fordi de ser det som naturens orden at holde op med at tage nogen som helst steder hen, når de er blevet dårlig til bens.

Isolation

Mange af Albertslunds gamle indvandrere er ensomme, fordi de ikke bruger kommunens væresteder og tilbud til ældre borgere. De går ikke over i Damgårdshave, for det er jo de "hvide" danskeres mødested. De melder sig ikke ind i AIF senior – det er heller ikke et tilbud til dem, tænker de.

Plejehjem

Det står ikke i høj kurs hos mange af de gamle og deres familier at søge optagelse på et plejehjem.

Der er kort sagt en hel del integrationsproblemer, som stadig ikke er løst.

Jeg håber at kunne være med til at løse dem.

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Litteraturliste

Vi har medtaget dansksprogede bøger og artikler og hjemmesider, som er med til at fortælle, hvordan det har været at være gæstearbejder/indvandrer i Danmark siden 1960'erne. Titlerne er ordnet efter forfatternavn.

Indvandrerhistorier

Andersen M.:

Da tyrkerne kom til Randers – en interviewundersøgelse af de første tyrkiske gæstearbejdere i Randers

Artikel i Årbog 2003. Randers Kulturhistorisk Museum Randers

Ebert, Jørn E. (red.):

Nybyggerne i Danmark og andre historier om indvandrere.

Forum 1981

Brabrand, A.:

Tyrkiske Danmarkshistorier

Mellemfolkeligt Samvirke 1993

Baggrundslitteratur

Ejrnæs, Morten & Skytte, Marianne:

Indvandrerprojektet i Albertslund, Albertslund Kommune 1986

Dupont, H. & M. H. Fatum:

Forestillinger, ønsker og forventninger til ældreplejen blandt ældre med etnisk minoritetsbaggrund. Kvalitativ borgerundersøgelse.

København, Københavns Kommune 2007

Jønsson, Heidi Vad:

Indvandring i velfærdsstaten, Aarhus Universitetsforlag 2018

HISTORIER FRA ALBERTSLUND

Komitéen mod Racisme og fremmedhad i Albertslund:
Indvandrere og danskere i Albertslund, 1995

Liversage, Anika & Jakobsen, Vibeke:
Ældre fra Tyrkiet – hverdagsliv og vilkår, Roskilde Universitetsforlag
2016

Månsson, Helge Hilding (red.):
Indvandrernes Danmark – Danmarks indvandrere.
Årbog for institut for sociale forhold, administration og politiske institutioner. Ålborg Universitetscenter 1987.

Necef, Mehmet Ümit:
Temanummer "Fremmed i Danmark". Socialforskning, nov 1993.

Peder Lykke Centret (plejehjem og aktivitetscenter på Amager):

Petersen E., E.T. Arcel, G. K. M. Sirazi og J. Schreiner:
Gæstearbejder i København København, Mellempøbelig Samvirke
1970

Skytte, Marianne:
Etniske minoritetsfamilier og socialt arbejde, Hans Reitzels, 2016

Temponeras, Takis:
Indvandrere og offentlig service, København 1986

Ældreforum:
Ældre med anden etnisk baggrund— viden og inspiration til indsats
Ældreforum 2013

